

Snelheid, kwaliteit, draagvlak

Evaluatie planproces Stad om het IJ-Sixhaven

Maart 2018 mh

Naar aanleiding van de avonturen rondom de *Gebiedsuitwerking Koers 2025 - Stad om het IJ* en de *Principenota Sixhaven* is met 5.1, 2, e en Esther Agricola afgesproken om een evaluatie te maken, gericht op verbetering van product en proces van volgende Principenota's. Een conceptstuk is voorgelegd aan enkele direct betrokkenen en verrijkt met hun opmerkingen. Waar sprake is van verschillen van inzicht, is dat opgenomen.

1. Proces en producten op hoofdlijnen rond Sixhaven

Gebiedsuitwerking Koers 2025 – Stad om het IJ

- Opdracht en budget zijn opgenomen in PvA Fase 2 *Sprong over het IJ*, goedgekeurd door ambtelijke Stuurgroep en Dubbele Wethouder mei 2016. Opdrachtgever 5.1, 2, e
- 1^e concept is door R&D afgerond eind 2016, inclusief aanbevelingen voor 'opgave' en 'scope' van mogelijk nieuwe infra- en gebiedsontwikkelingsprojecten waaronder Sixhaven e.o. en Noorderpark.
- Tijdens informatieavonden *Sprong over het IJ* west-centraal-oost in december 2016 is beknopt verwezen naar (lopende en nieuwe) gebiedsontwikkelingsprojecten.
- Naar aanleiding van ambtelijke discussiebijeenkomst Stad om het IJ 14 februari 2017 met resultaten studieopdracht is besloten om 1^e concept-Gebiedsuitwerking Stad om het IJ niet vrij te geven i.v.m. verwachte complicaties bij besluitvorming *Sprong over het IJ* voorjaar 2017.
- Motie gemeenteraad 17-982 bij Fase 2-besluit *Sprong over het IJ* juli 2017: opdracht voor integrale Gebiedsuitwerking.
- Concept-Gebiedsuitwerking Koers 2025 – Stad om het IJ 2016 door R&D stapsgewijs aangepast vanaf augustus 2017 tot en met definitief concept december 2017, parallel aan en als achtergronddocument bij Principenota Sixhaven e.o..
- Openbaar gemaakt als achtergronddocument bij Principenota op projectsite Sixhaven december 2017.
- Voor B&W ter kennisname geagendeerd januari 2018 als bijlage bij raadsbrief beantwoording motie 17-982.
- Raadsbrief beantwoording motie 17-982 en bijlagen ter kennisname en bespreking geagendeerd voor Commissie RO 7 maart 2018. Korte bespreking. Komt terug bij bespreking Principenota Sixhaven in Commissie RO (onder volgende raad).

Principenota Sixhaven

- Opdracht in Fase 2-besluit *Sprong over het IJ* B&W mei 2017. Budget uit Ruimte voor de Stad 2017 en restbudget Fase 2 *Sprong over het IJ*. Opdrachtgever 5.1, 2, e
- Kennismakingsgesprekken met stakeholders juni-september 2017: Eigen Haard, Stichting Tolhuistuin, Vereniging Woonschepbewoners Sixhaven, Watersportvereniging Dok- en Scheepsbouw, VOVA, bewoners Buiksloterweg en Adelaarsweg, Platform Voortuin Noord.
- Start werkzaamheden augustus 2017 in breed samengestelde, ambtelijke Projectgroep Sixhaven na brede ambtelijke startsessie 4 juli 2017 (rve's, vervoerregio) en op basis van goedkeuring Plan van Aanpak in Team RvdS september 2017. Samenstelling projectgroep: betrokken RvE's, gebiedsteam, geen communicatieadvies, projectleider R&D, externe projectsecretaris (pas) vanaf 1 december 2017.

- Publieke startbijeenkomst Principenota Sixhaven 5 oktober 2017 met directe stakeholders: Stichting Tolhuistuin, Vereniging Woonschepbewoners Sixhaven, Watersportvereniging Dok- en Scheepsbouw, Eigen Haard, VOVA, bewoners Buiksloterweg en Adelaarsweg, Platform Voortuin Noord – geen bewoners IJplein en Laanweg uitgenodigd.
- Concept gereed begin december 2017 na adviezen SAP, M&A, Adviesteam maatschappelijke voorzieningen, EZ, G&O, Team Ruimte voor de Stad.
- Behandeling concept in Stuurgroep IJ 17 december uitgesteld wegens tijdgebrek, beperkte voorbereidingstijd en (op de achtergrond) verschillen van inzicht onder directeuren rve's over wenselijke aanpak; aangepaste aanpak en organisatie goedgekeurd op 18 januari 2018.
- Toelichting concept-Principenota in AB stadsdeel Noord 20 december; informatieavond omwonenden 9 januari 2018 in A-lab; advies AB stadsdeel Noord 31 januari; extra bewonersavond 22 februari 2018 in Kromhouthal in aanwezigheid wethouder Eric van der Burg.
- Definitieve concept-Principenota en B&W-Voordracht na intensief overleg tussen rve's over opdrachtstructuur en financiële dekking vervolgfases afgerond medio februari 2018.
- Principebesluit B&W 6 maart 2018, commissiebehandeling in volgende collegeperiode.

2. Kwesties

a. Inhoud Gebiedsuitwerking en Principenota

Sprong over het IJ is vanaf de start in 2014 aangepakt als een infrastructuurproject. De mogelijke betekenis (zowel in positieve zin – kansen –, als in negatieve zin – bedreigingen) van de maatregelen voor de ontwikkeling van de Noordelijke IJ-oever en Oud-Noord zijn vanaf halverwege 2016 in het kader van de *Gebiedsuitwerking Stad om het IJ* onderzocht.

Vanaf de start van *Sprong over het IJ* was duidelijk dat de ontwikkeling van 'Oud- en Nieuw-Noord' een maatschappelijk, bestuurlijk en ambtelijk gevoelig thema was, enerzijds door de snelle veranderingen in de bevolkingssamenstelling en de leefculturen in Noord, anderzijds door verschillen van inzicht over het al dan niet realiseren van metrostation Sixhaven en het al dan niet mogelijk maken van een intensief bouwprogramma daar rondom heen. In deze discussie spelen de bestaande cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten een belangrijke rol.

Met het oog op een soepele besluitvorming van *Sprong over het IJ* in 2016-2017 én de voortgang van de lopende gebiedsontwikkeling (Overhoeks, Buiksloterham, Hamerkwartier) is eind 2016 besloten om mogelijk nieuwe gebiedsontwikkeling rond metrostation Sixhaven niet meteen breed en publiek te bediscussiëren in het kader van *Sprong over het IJ*. Onderdeel van de adaptieve strategie van *Sprong* was dat het Uitvoeringsbesluit over het metrostation pas in 2020 genomen wordt, na evaluatie van het functioneren van de Noord/Zuidlijn en de effecten op vervoerspatronen rond het IJ. Als begin 2018 een Principebesluit Sixhaven genomen zou worden (door het dan nog net zittende college), dan zou er voldoende tijd zijn om een volwaardig planproces te volgen, inclusief participatie en inspraak, gericht op bestuurlijke duidelijkheid in 2020 over het te realiseren programma rond het metrostation, inclusief de vervoerwaarde en een mogelijke financiële bijdrage vanuit grex/Vereveningsfonds.

Motie 17-982 van juli 2017 gaf B&W echter de opdracht om in Q1 van 2018 met een integrale visie op het gebied rond de Sixhaven te komen. Besloten is om de Gebiedsuitwerking en de Principenota parallel aan elkaar op te stellen.

Met oog op de beperkt beschikbare tijd, de beperkte ambtelijke capaciteit voor planvorming en uitvoering van nieuwe projecten en ambtelijke verschillen van inzicht over het programma rond het metrostation Sixhaven (M&A, EZ, V&OR/Vervoerregio, G&O, R&D) is geen breed inspraak- of co-creatie-traject gestart. Wel is overlegd met de directe stakeholders over de mogelijke aanpak en benodigd onderzoek.

De *concept-Gebiedsuitwerking Koers 2025 – Stad om het IJ* benoemt de opgave (benutten betere bereikbaarheid voor de uitbouw van het grootstedelijk cluster; toegankelijk maken, aanhelen en verbinden; bestaande buurten profiteren mee van ontwikkeling). Tegen de achtergrond van een uitgebreide Cultuurhistorische Verkenning (M&A) schetst de Gebiedsuitwerking een drietal mogelijke ontwikkelrichtingen voor het gebied rond het Noord-Hollands Kanaal (intensieve stedelijk knoop, groene scheg, stap-voor-stap). Het studierapport is in december 2017 naar buiten gebracht als achtergronddocument bij de *concept-Principenota Sixhaven*.

De Principenota Sixhaven e.o. gaat een stap verder en schetst de grote lijnen van het plan- en besluitvormingsproces voor de ontwikkeling van een ruim gebied rond het metrostation Sixhaven.

In het verlengde van de ambtelijke startsessie van 4 juli 2017 koerste de projectgroep aanvankelijk (en zoals gebruikelijk) op het voorbereiden van één gebiedsontwikkelingsproject voor het hele projectgebied conform het Plaberum met één opdrachtgever, G&O. Gezien de verwachte werkdruk op het ambtelijk apparaat in de komende jaren is in overleg met de opdrachtgever in het najaar van 2017 een andere koers gevaren, waarbij gebiedsontwikkeling rond het metrostation op langere termijn geschoven is en de nadruk kwam te liggen op de uitvoering van de infrastructuurmaatregelen (zowel de maatregelen 1 en 3 van Sprong over het IJ als gerelateerde maatregelen: pontpleinen, bruggen Noord-Hollands Kanaal, inpassing metro-entrees, jachthaven, Willem-III-sluis), voor te bereiden conform het PBI en onder opdrachtgeverschap van V&OR.

Dit concept is door de Projectgroep uitgewerkt in een pakket no-regret-maatregelen, enerzijds voor de vernieuwing van de openbare ruimte (uitgewerkt in het Raamwerk Openbare Ruimte Sixhaven) en anderzijds voor de aanpak van het Tolhuistingebied (openbare ruimte) en het Laanwegkwartier (openbare ruimte en gebiedsontwikkeling). Het Raamwerk bood tijd voor een stapsgewijze ontwikkeling met ruimte voor kleinschalige initiatieven en stedelijke evenementen op de vrijkomende werkterreinen van de Noord/Zuidlijn (Amsterdam-Biënnale, Amsterdam-Light-Festival, Amsterdam 750, Sail). Bovendien zou zo uitgebreid de tijd genomen kunnen worden voor nader onderzoek samen met belanghebbenden naar het wenselijk programma rond het metrostation en naar mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering en intensivering van het IJplein.

Hoewel er op de werkvloer steun was voor deze aanpak (SAP, Adviesteam maatschappelijke voorzieningen, G&O-adviesteams, gebiedsteam) bestond er onder betrokken rve-directeuren geen consensus. Na een lastig onderhandelingsproces in december, januari en februari 2018 is uiteindelijk gekozen voor een uiteenlopende aanpak en opdrachtstructuur van de vier onderscheiden deelgebieden. Het **Tolhuistingebied** wordt gefaseerd verbeterd met V&OR als opdrachtgever. Met planvorming voor het **Laanwegkwartier** wordt nu niet gestart. Voor het gebied rond metrostation **Sixhaven** start een gebiedsontwikkelingsproject bij G&O. Voor de verbetering van het **IJplein** start een verkenning in het kader van het programma Ontwikkelbuurten met Wonen als opdrachtgever.

B&W hebben op 6 maart met deze aanpak ingestemd, nog net binnen de zittingstermijn van het college dat de Sprong over het IJ initieerde. Het concept is op enkele punten aangepast.

'Vernieuwing IJplein' werd 'verbetering IJplein'. Uitgangspunt bij de verbetering IJplein is renovatie van de bestaande bebouwing. Sloop is echter niet uitgesloten..

Op 7 maart heeft de commissie RO van de gemeenteraad de beantwoording van motie 17-782 besproken en kennis genomen van de Gebiedsuitwerking Stad om het IJ. Vooruitlopend op de bespreking van de Principenota in de (nieuwe) commissie RO in april/mei zijn argumenten gewisseld over het 'taboeloos denken' in de Gebiedsuitwerking Stad om het IJ.

- > *De Gebiedsuitwerking Stad om het IJ en de Principenota Sixhaven zijn opgesteld onder grote tijdsdruk om de deadline van de verkiezingen te halen. Dat is gelukt, maar bood nauwelijks gelegenheid tot kritische reflectie op de (concept-)producten.*
- > *Hoewel het bepalen van de scope van een project de centrale opgave is voor een Principenota – als het even kan gevoed door stevige ambtelijke discussie –, kende het proces van de Principenota grote en niet altijd even consequente koerswijzigingen.*
- > *De voorgestelde aanpak en opdrachtstructuur van de vier deelgebieden in de Principenota is complex en bleek lastig te communiceren. Dat geldt met name voor het besluit om niet te starten met de ontwikkeling van het Laanwegkwartier.*
- > *Het maatschappelijk effect van de Gebiedsuitwerking en de Principenota is onderschat. Met name de 'impressie 2030' in de Gebiedsuitwerking Stad om het IJ met een verbeelding van een mogelijke uitwerking zorgde voor veel maatschappelijke onrust. Het voorstel om bestaande bebouwing te vervangen door nieuwbouw was aanleiding voor heftige bewonersprotesten. De samenloop met de verkiezingscampagne leidde bovendien tot veel media-aandacht.*
- > *De onrust werd versterkt door het opnemen van concrete aantallen mogelijk te slopen woningen en m2's toe te voegen bebouwing in de concept-Principenota van december 2017. Deze waren in de Projectgroep op tafel gekomen in het kader van de financiële verkenning bij de Principenota en speelden een rol in de ambtelijke discussie over de financiële dekking van de kosten van het metrostation uit de opbrengsten van mogelijk te realiseren bebouwing. Deze concrete aantallen en m2's zorgden voor onduidelijkheid en ruis en hadden niet in deze vorm in de concept-Principenota opgenomen mogen worden. In de aangepaste Principenota van februari 2018 zijn deze aantallen en m2's niet meer opgenomen.*
- > *De complexiteit van aanpak en opdrachtstructuur kan in het dagelijks werk in de komende jaren gereduceerd worden door de werkzaamheden voor de verschillende deelgebieden te verrichten in één projectgroep.*

b. Inspraak, betrokkenheid bewoners-omwonenden, communicatie

Voor het opstellen van fase-1-Principenota's wordt conform het Plaberum geen formeel inspraaktraject gevolgd (met een door B&W vrijgegeven voorgenomen besluit, inspraak, een Nota van Beantwoording en een definitief besluit). Conform het huidige Plaberum is fase 1 beperkt: B&W geven op basis van adviezen het startsein voor onderzoek en planvorming en wijzen daarvoor een bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever aan.

Voor de *Principenota Sixhaven* zijn in de loop van het planproces in het najaar adviezen ingewonnen van M&A, van het SAP, van het Adviesteam Maatschappelijke Voorzieningen, van de Werkgroep Bodem en van financiële teams binnen G&O. Deze zijn verwerkt in de concept-Principenota.

Het advies van het AB van stadsdeel Noord is ingewonnen op de 'definitieve' conceptversie van de Principenota, die op 20 december 2017 openbaar is gemaakt en toegelicht in het AB en besproken op 31 januari 2018.

Aan bewoners en andere belanghebbenden is op de informatieavond van 9 januari 2018 meegegeven dat zij hun reacties konden geven in het inspraakmoment voorafgaand aan de

AB-behandeling op 31 januari. 20 bewoners en belanghebbenden hebben daar gebruik van gemaakt. Het integrale verslag van de inspraak is als bijlage bij het AB-advies gevoegd. De extra bewonersbijeenkomst van 22 februari in de Kromhouthal in aanwezigheid van Eric van der Burg is gebruikt om vragen te beantwoorden en feitelijke informatie te geven. Met de terugkeer- en huurgarantie is de ergste kou uit de lucht gehaald, zonder mogelijke sloop volledig uit te sluiten.

De aangepaste Principenota is na het B&W-besluit van 6 maart openbaar gemaakt op de project-pagina. De wethouder gaf op 9 maart een interview in het Parool.

Bij de bespreking in de commissie-RO van 7 maart hebben vijf belanghebbenden ingesproken over punten rond Sixhaven: participatie, programma rond station, verplaatsing woonschepen, brug Noord-Hollands Kanaal.

- > *De conform het Plaberum gevolgde werkwijze bij de vaststelling van Principenota's (concept openbaar, informatieavond, AB-advies, aanpassing concept, staf, B&W, ter kennisname – en eventueel bespreking – naar commissie RO) leidde tot veel onduidelijkheid en ruis over de aard van het Principebesluit en de mogelijkheid van inspraak.*
- > *Om de betrokkenheid van bewoners te bevorderen zou een breder inspraaktraject gevolgd kunnen worden bij het opstellen van een Principenota. Het gebiedsteam en het AB van Noord bepleitten een dergelijke uitbreiding van het Plaberum.*
- > *Een andere optie die meer in het verlengde ligt van het huidige Plaberum is om het gebiedsteam en het AB helemaal in het begin van het planproces van het opstellen van een Principenota om advies te vragen: wat speelt er in en rond het plangebied en hoe dient dat betrokken te worden in het planproces? Na het ambtelijk opstellen van een concept, stafbespreking en het B&W-besluit volgt dan een informatieavond als start van het planproces in fase 2: wat gaan we gezamenlijk onderzoeken.*
- > *In de communicatie kan het helpen om het Principebesluit een andere naam te geven – bijvoorbeeld 'Startbesluit of Startopdracht'. Daarmee verliest het veel van zijn dreigende karakter.*

De openbare bijeenkomsten van 5 oktober (Tolhuis – 40 aanwezigen), 9 januari (A-lab – 150 aanwezigen) en 22 februari (Kromhouthal – 200+ aanwezigen) zijn georganiseerd door de projectgroep Sixhaven, met ondersteuning van de per 1 december aangestelde externe projectsecretaris **5.1, 2, e** **5.1, 2, e**. Voor de organisatie is teruggevallen op het team van externen, dat eerder betrokken was bij Sprong over het IJ (productie **5.1, 2, e** moderator **5.1, 2, e**). Voor de bijeenkomst van 22 februari is communicatieadvies ingewonnen (Riske **5.1, 2, e** – Sprong over het IJ, **5.1, 2, e** – Noord). Deze laatste bijeenkomst is gemodereerd door **5.1, 2, e** **5.1, 2, e**.

- > *De 'personele bezetting' van de projectgroep Sixhaven was minimaal, mede onder invloed van een beperkt budget. Voor complexe projecten met veel stakeholders is een ruimer projectbudget nodig, onder andere ten behoeve van communicatieadvies.*
- > *De opzet van de informatiebijeenkomst op 9 januari als inloopavond – met korte introducties en tafelgesprekken – bleek ongeschikt om de gedurende de kerstperiode ontstane zorgen en onduidelijkheden weg te nemen. De timing van de bijeenkomst direct na het kerstreces maakte het lastig om de opzet nog bij te sturen. Ook de onduidelijke aanhef van de uitnodiging, de locatie (A-lab) en de afwezigheid van de (zieke) projectleider versterkten de onduidelijkheden.*

- > *In overleg met het gebiedsteam Oud-Noord is begin januari besloten om niet te interveniëren c.q. deel te nemen in de op Facebook en Twitter losgebarsten discussie. Dit beleid is doorgezet na de bijeenkomsten van 9 en 31 januari. Het verdient aanbeveling dit te heroverwegen.*
- > *De extra bewonersavond op 22 februari was een goede zet. Het blijft echter onduidelijk of de boodschap voldoende aangekomen is. Aanvullend wordt in de komende dagen een bewonersbrief verstuurd over het B&W-besluit. Deze is afgestemd met het Gebiedsteam en de communicatieadviseur van Noord.*

c. Samenloop met proces brug NHK

Op basis van het fase-2-besluit Sprong over het IJ is in de zomer van 2017 een aparte projectgroep ingesteld voor de fase-3-uitwerking van de langzaam-verkeerbrug over het Noord-Hollands Kanaal ten zuiden van de Willem-I-sluis (onderdeel van maatregel 1 van Sprong over het IJ).

In het najaar van 2017 zijn door deze projectgroep verschillende locaties voor de brug onderzocht; ook een (nieuwe) locatie ten noorden van de Willem-I-sluis. Een langzaam verkeerbrug op deze locatie zou aanvankelijk pas op langere termijn en in samenhang met het metrostation gerealiseerd worden, maar scoort op een reeks criteria beter dan de zuidelijk van de sluis gelegen brug. In december is hierover gecommuniceerd met omwonenden. Dat was voor veel omwonenden de eerste kennismaking met het al in 2020 te realiseren project. B&W zijn op 20 februari akkoord gegaan met de nieuwe locatie.

Hoewel voor de aanleg van de brug strikt genomen geen sloop van woningen nodig is, zal dit op enig moment aan de orde kunnen komen in het kader van toeleidende routes en eventuele gebiedsontwikkeling.

- > *De keuze voor een nieuwe locatie van de al in 2020 te realiseren brug over het NHK (en de voorbereidingswerkzaamheden in februari in de vorm van het inmeten van een ruim gebied er rondom heen) heeft veel vragen opgeroepen over de gemeentelijke intenties met betrekking tot het Laanwegkwartier.*
- > *De afstemming van de projecten liet te wensen over, onder andere door het samenvallen van projectgroepbijeenkomsten. Samenvoeging van de projecten 'brug' en 'Sixhaven' zou veel ruis weg kunnen nemen.*

d. Eigen Haard

Op 7 juni 2017 is een algemene informatiebijeenkomst voor betrokken woningbouwverenigingen gehouden over de mogelijke impact van de maatregelen *Sprong over het IJ*.

Eigen Haard bleek de enige met bezit in het projectgebied Sixhaven en omgeving:

Buiksloterweg, Laankwartier en IJplein-(West). Met (gebieds-)medewerkers van Woningstichting Eigen Haard is vervolgens met enige regelmaat overlegd over de voortgang van de werkzaamheden aan de Principenota Sixhaven.

In november is afgesproken dat Eigen Haard de besluitvorming van de gemeente af zou wachten voor met een standpunt te komen (en bewoners te betrekken). Los van het project Sixhaven en het deelgebied Laanwegkwartier is door Eigen Haard doorgewerkt op het – al jaren slepende/lopende – project voor de vernieuwing van een blokje woningen aan de Buiksloterweg.

Op de informatieavond van 9 januari heeft een medewerker van Eigen Haard op verzoek van aanwezigen in de zaal de positie van Eigen Haard toegelicht.

Eigen Haard heeft na de informatieavond van 9 januari brieven gestuurd naar de bewoners van de complexen aan de Laanweg en het IJplein. De boodschap was niet afgestemd met de gemeente en riep veel vragen op.

Op de extra informatieavond van 22 februari was de directeur ontwikkeling van Eigen Haard aanwezig. Inbreng was over en weer afgestemd.

- > *Afgesproken is in het vervolgtraject intensief af te stemmen.*

3. Conclusies en leerpunten proces

Fouten

In het proces rond de *Gebiedsuitwerking Stad om het IJ* en de *Principenota Sixhaven* zijn te vermijden fouten gemaakt in de communicatie met de omgeving: de personele samenstelling van de projectgroep, ontbreken communicatieadvies, 'impressie 2030' in Gebiedsuitwerking in plaats van varianten, aantallen/m²'s in de op 20 december openbaar gemaakte concept-Principenota, onduidelijke aanhef uitnodiging 9 januari, niet adequate opbouw en locatie informatieavond 9 januari.

Het project is 'gered' door de wethouder. De opbrengst van de extra bewonersavond op 22 februari was dat de gemeente na de moeizame informatieavonden van 5 oktober en 9 januari en de AB-vergadering van 31 januari en de media-aandacht in Parool/NRC/AT5 heeft laten zien dat verontruste bewoners gehoord worden. De verantwoordelijke wethouder is naar hen toegekomen, heeft geluisterd, vragen beantwoord en nam zorgen mee naar B&W. Het was bijzonder dat hij ook een tegemoetkoming deed in de discussie rond hogere woonlasten na eventuele sloop. De media-aandacht na de bijeenkomst van de 22ste en na het B&W-besluit van 6 maart was niet overdreven en soms zelfs genuanceerd.

- Communicatieadviezen dienen bij complexe projecten met veel stakeholders expliciet betrokken te worden in het planproces van Principenota's. Het is verstandig binnen een projectgroep ook expliciete risicoanalyses te maken rondom het openbaar maken van documenten en informatieavonden – strategische communicatie.*
- Collegiale check/screening is gewenst op aanpak van communicatie en openbaar te maken documenten.*
- Betere afspraken over vervanging bij ziekte: opschalen, heldere afspraken over rollen.*
- Het is verstandig een discussie te voeren over communicatie via sociale media – vooral facebook.*
- Fouten waren mogelijk te vermijden geweest als intensiever overleg was gevoerd met ambtelijk opdrachtgever (en gedelegeerd opdrachtgever). Ook vormen van intervisie/voortgangsoverleg met projectleiders van andere Principenota's had mogelijk kunnen helpen.*

Weeffouten

1. Gebiedsuitwerking Koers 2025

In Koers 2025 is het instrument van de Gebiedsuitwerking geïntroduceerd om het proces van het opstarten van gebiedsontwikkeling te stroomlijnen en inhoudelijk te verdiepen. Koers 2025 was de Ontwikkelstrategie 2015-2025 van de gemeente op hoofdlijnen: 50.000 woningen, met name in de Ringzone, nieuwbouw + transformatie, aanwijzing 10 nieuwe gebiedsontwikkelingsprojecten met bijbehorende bovenplanse investeringen en 'strategische ruimte' voor mogelijk volgende tranches van nieuwe projecten.

In de Gebiedsuitwerkingen Koers 2025 is vervolgens nader gestudeerd op de capaciteit van de strategische ruimte en mogelijke nieuwe projecten met de bijbehorende bovenplanse

investeringen. Als besloten werd om daadwerkelijk nieuwe projecten te starten is de eerstvolgende stap het opstellen van een Principenota.

De Gebiedsuitwerkingen Koers 2025 zijn inmiddels vrijwel allemaal afgerond als interne, ambtelijke studierapporten. Er heeft geen bestuurlijke besluitvorming over plaats gevonden. Externen en burgers zijn er vrijwel niet bij betrokken. De ontwikkelperspectieven worden binnengemeentelijk wel gedragen, maar er heeft geen maatschappelijke discussie over plaats gevonden.

- a. *Terugkijkend was het beter geweest als de Gebiedsuitwerking in de herfst van 2017 breder bediscussieerd was en niet meteen was doorgepakt naar het opstellen van een Principenota onder het nu zittende college. De motie 17-782 had aangegrepen kunnen worden voor een bredere discussie over de ontwikkeling van het waterplein in de bocht van het IJ, de noordelijke IJ-oever en de hele zone rond het kanaal, inclusief Noorderpark, Van Hasselt en Mosveld.*
- b. *Voor Haven-Stad is de afgelopen jaren een Ontwikkelstrategie (met een MER) opgesteld. Nu voor Amstel-Arena en Schinkelkwartier een volgende stap voorbereid wordt, is het verstandig eerst een Ontwikkelstrategie op te stellen en deze breed te bediscussiëren, voor Principenota's gemaakt worden.*

2. Principenota en Principebesluit = Startnota en Startbesluit/opdracht

Essentie van een Principenota in het Plaberum is de vraag 'starten we een project' en zo ja: 'wat zijn relevante varianten' en 'hoe wordt het proces op hoofdlijnen georganiseerd'? Dat geeft bestuurders inzicht in de opgave en in wat ze kunnen verwachten en een mogelijkheid om helemaal in hete begin van het proces bij te sturen. Daarna start het feitelijke werk: de onderzoeksfase 2 en de ontwerpfasen 3.

Omdat in dit geval een uitgebreide Gebiedsuitwerking beschikbaar was, is de Principenota Sixhaven zo compact mogelijk gehouden – begonnen als een document van 9 pagina's is het document echter uiteindelijk toch 33 pagina's geworden, exclusief de bijlagen met het achtergronddocument en de adviezen.

Voor de financiële verkenning en in de discussie over mogelijk te realiseren programma en een eventuele bijdrage uit de grex voor de aanleg van het metrostation was het nodig om de diepte in te gaan. Pas na uitgebreide discussie en overeenstemming tussen de rve-directeuren over de aanpak van de deelgebieden is teruggeschakeld naar een nota op hoofdlijnen. Desondanks bevat de Principenota al veel concrete punten, bijvoorbeeld ten aanzien van het te verrichten onderzoek in de volgende fase.

- a. *Als over een Ontwikkelstrategie voor een groot gebied een brede, publieke discussie heeft plaats gevonden, zou een Principenota vervolgens heel compact kunnen blijven.*
- b. *Het verdient aanbeveling om in deze fase geen poging te wagen om ambtelijke discussies te beslechten of buiten de deur te houden. Discussiepunten altijd formuleren als varianten en onderzoeksopgaven voor de volgende fase.*
- c. *Het verdient aanbeveling om de naam te wijzigen om extern de suggestie te vermijden dat 'al besluiten genomen zijn'.*

3. Advies van AB en communicatie

In december 2017 is het 'definitief concept' van de Principenota Sixhaven voor advies aan het AB van Noord gestuurd en naar buiten gebracht. Inhoudelijk was dit een nog niet volledig uitgediscussieerd stuk. De wethouder kende het ook niet.

'Inspraak' in deze fase was feitelijk alleen consultatie van directe stakeholders en beperkte informatie aan bewoners en belangstellenden. De beperking tot 'luisteren' naar informatie wordt door veel bewoners niet op prijs gesteld. Men wil meepraten en invloed uitoefenen.

- > *Bij volgende Principenota's heldere keuze maken. Ofwel inspraak in proces Principenota ofwel AB-advies bij start van het proces als onderdeel van het formuleren van de inhoudelijke opgave en van aandachtspunten voor vervolproces, betrokkenheid organisaties en andere belanghebbenden.*
- > *Compacte grafische mijlpalen-planning bij eerste moment van communicatie beschikbaar!*
- > *Anders dan door wethouder gewenst: geen stukken openbaar maken voor staf-behandeling (en behandeling adviezen rve's).*